

בדמייך חיי? בדמייך חיי!
הרב מואיז נבון

שמות פרק יב, א-נא

- (א) ויאמר יקנוק אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: (ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: (ג) דברו אל כל עדת ישראל לאמר **בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבת שה לבית: (ד) ואם זמעת הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת נפשת איש לפי אכלו תכסו על השוה: (ה) שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו: (ו) והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים: (ז) ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם: ...**
- (כא) ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתכם ושחטו הפסח: (כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסוף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם ... (כג) והיה פי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: (כד) ואמרתם זבח פסח הוא ליקוץ אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: (כה) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יקנוק את משה ואהרן בן עשו: ס
- (כט) ויהי בחצי הלילה ויקנוק הנה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: ...
- (לז) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף: ...

~ קרבן פסח ~

- (מג) ויאמר יקנוק אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו: **רש"י** - כל בן נכר - שנתנכרו מעשיו לאבינו שבשמים. ואחד נכרי ואחד ישראל משומד במשמע: (מד) וכל עבד איש מקנת פסוף ומלתה אתו אז יאכל בו: (מה) **תושב ושכיר לא יאכל בו: רש"י** - תושב - זה גר תושב:

אנציקלופדיה תלמודית כרך ו, גר תושב [טור רפט] א. גדרו. איזהו גר תושב כל שקיבל עליו בפני שלשה חברים שלא לעבוד ע"ז, דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים כל שקיבל עליו שבע מצות שקיבלו עליהם בני נח, אחרים אומרים אלו לא באו לכלל גר תושב - שהרי אף גוים גמורים נצטוו על שבע מצות - אלא איזהו גר תושב זה גר אוכל נבלות, שקיבל עליו לקיים כל המצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבלות, שבנבלה מפורש בכתוב שמוותר לאכול, שנאמר: לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה, ובגר תושב הכתוב מדבר. ויש מפרשים דבריהם שאינו נזהר על חיבי לאוין, שלא יעבור עליהם בשעת יצרו - כאוכל נבלות לתאבון - אבל נזהר הוא על חיבי כריתות. הלכה שגר תושב הוא זה שקיבל עליו שבע מצות בני נח, ואף על פי שלא מל ולא טבל מקבלים אותו והוא מחסידי אומות העולם. וצריך שקיבל עליו בפני שלשה חברים.

רש"י - ושכיר - זה הנכרי. ומה תלמוד לומר, והלא ערלים הם, ונאמר (פסוק מח) וכל ערל לא יאכל בו, אלא כגון ערבי מהול וגבעוני מהול והוא תושב או שכיר:

- (מו) בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא תשברו בו: (מז) **כל עדת ישראל יעשו אתו: (מח) וכי יגור אתך גר ועשה פסח ליקוץ המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ רש"י** ועשה פסח - יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד, תלמוד לומר והיה כאזרח הארץ, מה אזרח בארבעה עשר אף גר בארבעה עשר:

וכל ערל לא יאכל בו:

רש"י - וכל ערל לא יאכל בו - להביא את שמתו אחיו מחמת מילה שאינו משומד לערלות

(מט) **תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוכם:**

רש"י - תורה אחת וגו' - להשוות גר לאזרח אף לשאר מצות שבתורה:

(ג) ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה יקנוק את משה ואת אהרן בן עשו: ס ...

רמב"ם הלכות קרבן פסח הקדמה

הלכות קרבן פסח. יש בכללן שש עשרה מצות, ארבע מצות עשה, ושתיים עשרה מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) לשחוט את הפסח בזמנו. (ב) שלא לזבוח אותו על החמץ. (ג) שלא תלין אימוריו. (ד) לשחוט פסח שני. (ה) לאכול בשר הפסח על מצה ומרור בליל חמשה עשר. (ו) לאכול פסח שני על מצה ומרור בליל חמשה עשר לחדש השני. (ז) שלא יאכל נא ומבושל. (ח) שלא יוציא מבשר הפסח חוץ לחבורה. (ט) שלא יאכל ממנו מומר. (י) שלא יאכל ממנו תושב ושכיר. (יא) שלא יאכל ממנו ערל. (יב) שלא ישבור בו עצם. (יג) שלא ישבור עצם בפסח שני. (יד) שלא ישאיר ממנו עד בקר. (טו) שלא ישאיר מפסח שני לבקר. (טז) שלא ישאיר מבשר חגיגת ארבעה עשר עד יום שלישי. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ה הלכה ה

כשם שמילת עצמו מעכבתו מלעשות פסח כך מילת בניו הקטנים ומילת כל עבדיו בין גדולים בין קטנים מעכבת אותו, שנאמר "המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו", ואם שחט קודם שימול אותם הפסח פסול, וכן טבילת אמהותיו לשם עבדות מעכבתו, ודבר זה מפי הקבלה שהטבילה לשפחות כמילה לעבדים. +/השגת הראב"ד/ וכן טבילת אמהותיו. א"א בתוספתא דפסחים בדברים שבין פסח מצרים לפסח דורות. +

משנה מסכת כריתות פרק א משנה א

שליש ושש כריתות בתורה הבא על האם ועל אשת האב ועל הכלה הבא על הזכור ועל הבהמה והאשה המביאה את הבהמה עליה הבא על אשה ובתה ועל אשת איש הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ועל הנדה המגדף והעובד ע"ז והנותן מזרעו למולך ובעל אוב המחלל את השבת וטמא שאכל את הקדש והבא למקדש טמא האוכל חלב ודם נותר פגול השוחט והמעלה בחוץ האוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים המפטם את השמן והמפטם את הקטורת והסך בשמן המשחה - **הפסח והמילה במצות עשה:**

~ מילה ~

בראשית פרק יז

(א) ויהי אברהם בן **תשעים שנה ותשע שנים** ויבא יקוק אל אברהם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים: (ב) ואתנה בריתי ביני ובינך ואתנה אותך במאד מאד:

רד"ק בראשית פרק יז פסוק א

(א) ויהי אברהם בן צ"ט שנה - ... המילה מחלשת האבר, והיה נס על נס שיוליד בן מאה, ועוד שיהיה אברו חלוש יותר משהיה קודם המילה:

ואני אל שדי - פירש חזק, מנצח, וכן אומר כקול מים רבים כקול שדי בלכתם (יחזקאל א') כקול אל שדי בדרו (שם י"ה) ר"ל לו. אף על פי שאשתך עקרה וזקנה ואינה ראויה לילד, ואף כי אתה זקן וחלוש כחך כי בן צ"ט אתה. **ואף על פי שתחליש כח הזרע עוד אני מנצח הכל, כי אני אל שדי, והטבע והתולדה מידי הוא, ובידי לעשות ולשנות כאשר ארצה ...**

~ פסח ~

שמות פרק יב

(א) ויאמר יקוק אל משה ואל אהרן בן **בן צ"ט** לאמר: (ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: (ג) דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש ששה לבית אבת ששה לבית:

רמב"ן שמות יב פסוק ג (ג) איש ששה לבית אבות - טעם המצוה הזאת, בעבור כי מזל טלה בחדש ניסן בכחו הגדול, כי הוא מזל הצומח, לכך צוה לשחוט טלה ולאכול אותו, להודיע שלא בכח מזל יצאנו משם אלא בגזרת עליון. ועל דעת רבותינו שהיו המצרים עובדים אותו (שמו"ר טז ב), כש"כ שהודיע במצוה הזאת שהשפיל אלהיהם וכחם בהיותו במעלה העליונה שלו. וכך אמרו (שם) קחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים:

עץ יוסף על שמות רבה יט:

זאת חוקת הפסח, - קשה להבין אמאי קרי לפסח חקה, הא למצות פסח טעמו מבואר ... ולהכי נדרש ...

שמות רבה (וילנא) פרשת בא פרשה יט:

אמר ר"ש בן חלפתא כיון שיצאו [כיון שבאו לצאת - מהרז"ו] ישראל ממצרים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הזהר לישראל על מצות הפסח כל בן נכר לא יאכל בו וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אותו וגוי כיון שראו ישראל שפסל לערלים לאכול בפסח עמדו כל ישראל לשעה קלה ומלו כל עבדיהם ובניהם וכל מי שיצא עמהם שנאמר וילכו ויעשו בני ישראל, משל למלך שעשה משתה לאוהביו אמר המלך אם אין סימנטי על כל המסובין אל יכנס אחד מהם לכאן, כך האלהים עשה משתה להם צלי אש על מצות ומרורים מפני שגאלן מן הצרה אמר להם אם אין חותמו של אברהם בבשרכם לא תטעמו ממנו, מיד כל הנוול במצרים נמולו לשעה קלה עליהם נאמר (תהלים נ) אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח, **ורבותינו אמרו** לא בקשו ישראל למול במצרים אלא כלם בטלו המילה במצרים חוץ משבטו של לוי שנאמר (דברים לג) וללוי אמר תומיך ואוריך, למה כי שמרו אמרתך ובריתך ינצורו במצרים, והיה הקדוש ברוך הוא מבקש לגאלן ולא היה להם זכות מה עשה הקדוש ברוך הוא קרא למשה ואמר לו לך ומהול אותם, ... והרבה מהן לא היו מקבלים עליהם למול אמר הקדוש ברוך הוא שיעשו הפסח וכיון שעשה משה את הפסח גזר הקדוש ברוך הוא לד' רוחות העולם ונושבות בג"ע מן הרוחות שבג"ע הלכו ונדבקו באותו הפסח שנאמר (שיר/השירים/ד) עורי צפון ובואי תימן והיה ריחו הולך מהלך מ' יום תכנסו כל ישראל אצל משה אמרו לו בבקשה ממך האכילנו מפסחך מפני שהיו עיפיים מן הריח היה אומר הקדוש ברוך הוא אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין שנאמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן **זאת חקת הפסח** וגוי מיד נתנו עצמן ומלו ונתערב דם הפסח בדם המילה והקב"ה עובר ונוטל כאו"א ונושקו ומברכו שנאמר (יחזקאל טז) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגוי חיי בדם פסח, חיי בדם מילה.

תלמוד בבלי מסכת פסחים נ עמוד א - דאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה.

~ חג ~

שמות פרק יב

(יג) והיה היום הזה לכם לאת על הבתים אשר אתם שם וראיתי את היום ופסחתי עלכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהפתי בארץ מצרים: (יד) והיה היום הזה לכם לזכרון **ונחגתם אותו חג ליקוק** לדורותיכם חקת עולם תחגגו:

יחזקאל פרק טז (ו) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי:

פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק כח

ר' אליעזר אומי וכי מה ראה הכתוב שני פעמים בדמיך חיי, אלא אמר הב"ה: בזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח נגאלו ממצרים, ובזכות דם ברית מילה ובזכות דם פסח אתם עתידים להגאל בסוף מלכות רביעי, לכך נאמי ואומר לך בדמיך חיי